

1 JAAR WATERKWALITEITSGROEPEN DOOR CVBB IN OOST-VLAANDEREN

In 2012 ging in het kader van MAP IV de CVBB-werking op het terrein van start. We geven onderstaand een verslag van de werking van de waterkwaliteitsgroepen in Oost-Vlaanderen, 1 jaar na de opstart.

.....
Kris Dhaese, CVBB

Werking van CVBB in Oost-Vlaanderen

De drie praktijkcentra betrokken bij de dagelijkse werking en uitvoering van het CVBB Oost-Vlaanderen zijn het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) in Destelbergen, het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG) en het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Aardappelteelt (PCA) in Kruishoutem.

Begin dit jaar startte de terreinverkenning rond ieder rood MAP-meetpunt. Dit is een meetpunt dat minstens één overschrijding van de norm van 50 mg nitraat per liter gehad heeft in het voorgaande winterjaar juli-juni. Sindsdien worden alle rode MAP-meetpunten in Oost-Vlaanderen minstens

maandelijks bemonsterd om zo een zicht te krijgen op de oorzaken van de overschrijdingen.

Indien een overschrijding zich voordoet aan het MAP-meetpunt moet hier snel op gereageerd worden. Waterlopen zijn natuurlijke, dynamische systemen. Na korte tijd kunnen de sporen van de overschrijding al verdwenen zijn en is het moeilijk om dan nog de oorzaak te achterhalen. Daarom worden rode MAP-meetpunten die geregeld pieken in nitraatconcentratie, frequenter opgevolgd in de te verwachten periode van de piek, bvb. bij regen na een lange droogteperiode.

Meetpunten met een relatief groot risico op een overschrijding (dit zijn nog geen rode MAP-meetpunten) worden ook onder

de loop genomen. In het voorjaar werden een paar dergelijke punten eenmalig bemonsterd en in het najaar worden er nog enkele gepland. Zo wordt vermeden dat al te veel groene MAP-meetpunten rood kleuren.

Dit benadrukt het belang van oplettendheid rond alle MAP-meetpunten. Een eenmalige overschrijding is snel gebeurd, zelfs bij MAP-meetpunten die al jaren goed zijn. Klimaat en niet-agrarische invloeden kunnen roet in het eten gooien buiten de wil van de telers om. Maar de gevolgen zijn er wel, en voor iedereen. Alle stikstofstromen van de bedrijven en van de percelen naar het oppervlaktewater die kunnen worden vermeden, moeten ook worden vermeden! Alleen zo kan vooruitgang geboekt worden op vlak van rode MAP-meetpunten en de waterkwaliteit in Vlaanderen.

Waterkwaliteitsgroepen in Oost-Vlaanderen

De waterkwaliteitsgroepen bestaan uit telers die betrokken zijn bij het MAP-meetpunt, medewerkers van het CVBB en mensen van de beroepsorganisaties. We mikken vooral op telers met percelen langs de beek stroomopwaarts van het meetpunt. Met hun specifieke terreinkennis kunnen zij het meest bijdragen tot het verbeteren van het MAP-meetpunt. Op de waterkwaliteitsgroepen worden de resultaten en bevindingen van de bemonstering van de beken door het CVBB meegedeeld.

Het bewustzijn dat goede teeltopbrengst en -kwaliteit dienen samen te gaan met een goede waterkwaliteit, wordt via de waterkwaliteitsgroepen uitgedragen.

Meerdere waterkwaliteitsgroepen met ongeveer 25 betrokken MAP-meetpunten zijn reeds opgericht in Oost-Vlaanderen. In de zoektocht naar de oorzaken van en de oplossingen voor de overschrijdingen is de inbreng van de telers telkens zeer belangrijk geweest. Zo kregen we een beter beeld van de ligging van gedraineerde percelen, de droogstand van bepaalde beken, de invloed van huishoudelijk water, de effectieve stroomrichting van het water, bemestingspraktijken, andere stikstofstromen naar de beek...

.....
Alle stikstofstromen van bedrijven en van percelen naar het oppervlaktewater die kunnen worden vermeden, moeten ook worden vermeden.
 .....

De inbreng van de sector maakte het mogelijk dat we momenteel op verschillende plaatsen al een zicht hebben op de mogelijke oorzaken van de overschrijding. Verdere maandelijkse bemonsteringen moeten de vermoedens en inzichten op die plaatsen bevestigen.

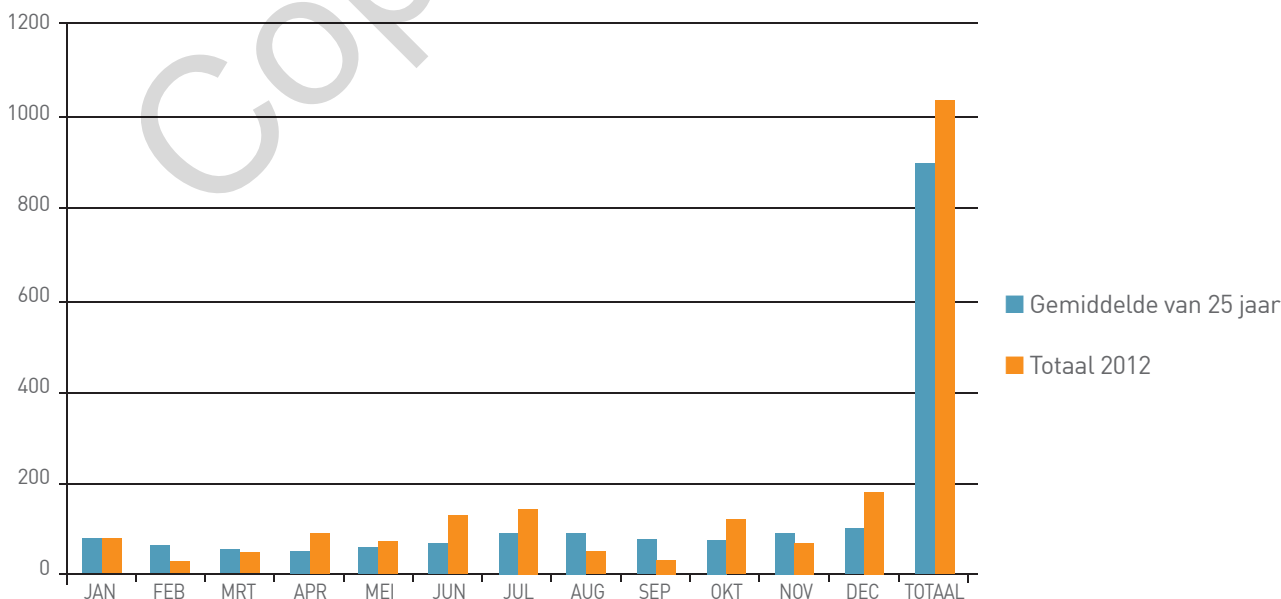
Voornaamste oorzaken van de overschrijdingen

Bij vele MAP-meetpunten is de verontreiniging diffuus. Een overschrijding is hier het gevolg van de som van meer of minder gekende oorzaken. Wat meermaals voorkomt, en dan vooral in het zuiden van de provincie, is de beïnvloeding van het oppervlaktewater door nitraatrijk grondwater (bronnen). Daarnaast is er de invloed van drainage op de nitraatconcentratie in het oppervlaktewater. Telers moeten niet alleen streven naar een goed nitraatresidu in de controleperiode 1 oktober - 15 november maar ook naar een goed MAP-meetpunt het jaar rond.

Percelen die goed scoren op vlak van reststikstof zijn geen garantie voor een geringe nitraatuitspoeling naar het oppervlakte- en grondwater. Dit houdt in dat de stikstof die reeds te diep is uitgespoeld, volop via drainagewater kan afgevoerd worden.

2012 is een nat jaar geworden met veel neerslag in juni, juli, oktober en december, zie figuur 1. Om een balans op te maken of er hierdoor veel nitraat zal uitspoelen tijdens de winter, is het nog te vroeg. Veel zal afhangen van de niet-benutte stikstof tijdens het groeiseizoen.

Figuur 1 - Neerslaggegevens 2012 in vergelijking met het 25-jarig gemiddelde te Bassevelde.

bron: Marc Claeys

De vooruitzichten

De volgende ronde waterkwaliteitsgroepen zal doorgaan vóór 15/02/13. Er wordt verder gewerkt aan concrete oplossingen om het aantal overschrijdingen in de toekomst te reduceren. We zullen opnieuw een oproep doen aan iedereen uit het afstroomgebied om hieraan deel te nemen, want dat zijn de mensen die kunnen bijdragen tot een beter MAP-meetpunt. Verder wordt op alle praktijkcentra steeds meer aandacht besteed aan onderzoek en voorlichting rond bemesting. In het kader van ADLO-demoprojecten worden demonstratiedagen georganiseerd. Deze projecten reiken technieken en methoden aan om op een beredeneerde wijze te bemesten.

Meer info bij:

Kris Dhaese, PCS

kristiaan.dhaese@pcsierteelt.be

tel. 09 353 94 90

Micheline Verhaeghe, PCG

mv@proefcentrum-kruishoutem.be

tel. 09 381 86 83.

Onderzoek met steun van de Vlaamse Overheid, het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie, de Provincie Oost-Vlaanderen, de Provinciale Landbouwkamer, Boerenbond, het Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers en Groenvoorzieners, de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde en KBC Bank & Verzekering.